

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Episcopvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

vilem etiam post penitentiam. II. q. 8. §. porrò. Idem de crimine, quod inducit irregularitatem: secundum Tab. ibi. circa fin.

3 ENORMIS iniuria explicatur in c. cum illorum. de sent. excommu. vt si membrum mutiletur, si effusio sanguinis sit abundans, & de membro, de quo non facile exit sanguis. Si in Episcopum, vel Abbatem, vel prælatum, vel superiorè sit iniecta manus. Inli. de iniur. §. atrox. Si quis ita vulneretur vt indigeat medicamine chirurgiæ, vel emplastro, vel aliorum medicaminum: secundum Monal. Si quis fastibus caditur. Si in theatro, foro, vel ante iudicem verberetur. Si in ecclesia, cœmiterio, dormitorio verberetur. secundum aliquos. arg. in capit. cum pro causa. de sent. excommu. Si fiat iniuria sacerdoti induto vestibus sacerdotalibus, magistratui, parenti, patrono. & prælato. ff. de iniur. l. prator. §. atrocem. & C. eod. titul. l. atrocem. Ex tempore dicitur enormis iniuria. si fiat tẽpore ludi, vel festiuitatis, & hoc est arbitrium. Ex re ipsa, vt ex vulnere: quia magnitudo vulneris atrocitatem facit: secundum leges, & aliquando locus vulneris: vt si fiat in oculo. ff. de iniur. l. ita incipit. Ex modo. vt quãdo est in publico: vt in ecclesia, vel platea, & excelsus est notorius: secundum Panor. in d. c. illorum. & de his iniurijs factis personis ecclesiasticis, Episcopus non potest absoluere: secundum eundem Panormit. ibidem supra, Absolutio. §. 61.

4 QV I habet absoluere, & ligare, poterit arbitrari, an, & quãdo talis iniuria sit enormis, vt sciat an possit eum absoluere, necne. arg. in c. super literis. de rescrip. Sed caueat ne iudicet leuem, quã lex dicit atrocem: quia non absoluere, sed dissiparet. Vide Caiet. ver. excommunicatio. contra percutiẽtes clericum. circa si. vbi declarat, quæ sit enormis iniuria, & in quibus casibus Episcopus etiam in enormi percussione clerici possit absoluere. Vide infra, Excommunicatio. l. §. 10.

EPISCOPVS.

1 EPISCOPATVM, vel aliã prælaturam iniunctam à superiore per præceptum, nõ licet renuere: secundum Tho. secunda secundæ. q. 185. arti. 2. tum quia repugnat charitati proximorum, tum quia est contra humilitatẽ, qua quis suo superiori subiicitur. Sed quid agendum si sentit se habere impedimentum, & sic non esse idoneum? Dico secundum Tho. vbi supra, Aut hoc impedimentum potest remoueri per ipsummet, vt si habet propositum peccandi, quod potest deserere, & sic non excusatur, quin teneatur obedire suo prælato in hoc, si verò non potest remouere ipse. sed prælatus iniungens, tenetur impedimentum præcipienti prælato exponere, qui si remouere voluerit, tenetur obedire: si verò noluerit, vel non potuerit remouere, non tenetur ei obedire: vt prælaturã, vel Episcopatum suscipiat. Nec requiritur, quod sciat sufficientem, sed sufficit, quod non constet ei de opposito. supra, Electio. §. 37.

2 EPISCOPVS secundum Tho. supra. a. 4. potest procurare absolutionẽ à suo officio, quando aduertit, quod non proficiunt animæ sibi commissæ, vel ex ipsius Episcopi defectu, vel ipsarum animarum, vel quando existimat, quod per alium meliorem melius disponerentur, & sic ad sui quietem potest accedere ad superiores, & procurare vt amoueretur.

3 EPISCOPVS, vel alius prælatus: secundum Tho. ibi. arti. 5. neq; propter aliquod cõmodum temporale, neque propter aliquod personale periculum imminens, potest gregẽ suũ personaliter deserere, si subditorum salus exigit personæ pastoris præsentiam. Si autem saluti gregis per alium prouideri potest pro aliquo commodo ecclesiæ, & propriæ personæ periculo, gregem personaliter deserere potest. Sicque tenetur omnia, etiam vitam exponere pro gregis sui salute. sub præcepto. Bonus enim pastor animam suam ponit pro ouibus, & c. Thom. supra. a. 7.

ad 1.

ad. i. intellige quando fuerit opus, & necessitas hoc requiret.

4 QVILIBET, nō solum p̄latus, tenetur sub p̄cepto charitatis propriam vitam exponere pro salute animæ proximi, vt si puer moriatur sine baptismo, quilibet in hoc casu tenetur se exponere periculo mortis, si aliter fieri non potest, & ad ipsum accedere vbi baptizetur, & sic saluetur: secundum Tho. 3. sentent. distin. 24. 2. vltim. quolib. 2. ad. 2. & opusculo de perfectione vitæ spiritualis. capitu. 14.

5 PRAELATVS verisimiliter dubitans de salutæ animæ suorum subditorum, propter ipsiusmet absentiam, tenetur stare: non autem sic alij, quibus cura non est cōmissa, quando non vident actualiter periculū animæ proximi, licet dubitent. ex S. Tho. supra, secunda secundæ. q. 72. ar. 5. & in hoc differt p̄latus ab alijs. Secus si actualiter apparet periculum.

6 PRAELATVS pro administratione sacramentorum, quæ non sunt de necessitate salutis, sicut baptismus, sed sufficit preparatio animi, non tenetur se morti exponere, neque pro salute corporis, nec hoc potest alteri p̄cipere, secundum Tho. secunda secundæ. q. 105. artic. 5. ad. 1. si autem etiam (quod non teneatur) se exponat periculo mortis, est signum magnæ charitatis.

7 EPISCOPVS, & p̄latus, tenetur ad quarendum defectus subditorum vt corrigat, vel releuet, quando fama vel sufficiens motuum venit ad eum: quia est pater, & iudex ipsorum, & p̄mittendo actum iustitiæ necessarium, peccat. supra. Correctio. §. 1.

8 EPISCOPVS qui prius erat religiosus professus, tenetur ad obseruantias religionis, quæ nō impediūt p̄tificale officium: vt sunt tria vota, & quæ dā alia. Ad ea autē quæ impediūt, non tenetur, vt est silentiū, & huiusmodi. secundū Tho. secunda secundæ. q. 105. a. vlt. Et quia nil proprij habet, testari non possunt: quia sola eis dispensatio rerum ecclesiasticarum committitur,

quæ morte finitur. Si tamē facit testamentum ex dispensatione Papæ, non de proprio facit, cū nihil habeat, sed ampliatur eius potestas dispensationis, vt etiam post mortem valere possit.

9 DE autoritate episcopi, supra, Dispensatio. §. 19. vsque in finem. Beneficium. §. 45. 33. 8. 9. 10. 11. Sil. ver. episcopus. §. 8. De offic. or. per totum.

10 HABENS votum simplex religionis, si efficiatur episcopus, secundū Tho. secunda secundæ, quæst. 189. a. 3. ad 1. tenetur renunciare episcopatu, & ingredi religionem, & est casus literalis in cap. per tuas. de voto.

11 EPISCOPVS non potest dare auctoritatem nō episcopis, circa ea, quæ pertinent ad ordinē episcopalem, sicut est ordinare, chrismare, consecrare, & huiusmodi, de quibus supra, Abbas. §. 8. Potest tamen cōmittere illa, quæ ad dignitatē episcopalem spectant, vt est cognoscere de causa matrimoniali, de penitentia solenni, iudicare de clericis, & huiusmodi: secundum Pan. in c. accedentibus. de excess. p̄lata. & c. visis. 16. q. 6. 2. p̄ter insignia, & vsus mitræ, & pontificalium, quæ solus Papa concedit, ar. in c. apostolici. de priuilegiis. in 6. Ea etiam, quæ sunt iurisdictionis potest concedere, etiam si non sit consecratus, nec sacerdos. De auctoritate episcopi in dispensando dictum est supra, Dispensatio. §. 18. 19.

12 EPISCOPVS non potest cadere in penam suspensionis, vel interdicti, ex aliqua constitutione, nisi in ipsa, de ipsiſ Episcopis fiat specialis mentio. Similiter nec eorum superiores, vt in c. quia periculosum. de sent. excommuni. lib. 6. Idem dic de suspensione à beneficio à iure posita. vt in c. si compromissarius, de elect. Secus de excommunicatione. vt not. in dicto c. quia periculosum.

13 EPISCOPVS tenetur seruare formā, quam seruare tenebatur executor, quando propter eorum negligentiam ad ipsum deuoluta est executio. Facit tex. in cle. de supple. neglig. p̄lato.

⁶⁴ EPISCOPO mortuo, expirat auctoritas vicarij, secundum Pa. in c. 4. ne se. vac. vt not. gl. in cle. fi. de procu. Idē dic de priore constituto ab abbate. eo mortuo. argu. ex not. in d. cle. fi. secus quando est constitutus ab abbate, cum capitulo arg. capitu. 2. de ita. regu. vel cum patribus concilij, vel a definiti-
ribus capitulo.

⁶⁵ EPISCO PVS in synodo debet cōstituire testes synodales. 25. quæst. 6. c. episcopus in synodo. Vide ipsorum officium. ibi.

⁶⁶ EPISCO PVS religiosos medican-
tes cogere potest ire ad processiones ex magna causa tantum, vt puta, ex introitu noui legati, vel episcopi, vel peste, aut alio graui flagello imminente. c. nimis praua. de excess. prælā. etiam in generalibus letarijs. vt not. Pan. in c. dilectus. de offic. ord. consuetudine, & priuilegio aliquo ipsorum, in oppositum obstantē minime.

⁶⁷ EPISCOPI omni anno synodū debent tenere, admonēdo clericos, legendo constitutiones, & prædicando laicis. capi. placuit. 10. quæst. 1. & visitando si possunt ecclesias, monasteria, & hospitalia subiecta eis.

⁶⁸ EPISCOPORVM multa sunt peccata, vt si conferant ordines indignis, si consecrent nō virgines, vt virgines, si consecrāt ecclesiastica beneficia indignis, si nō resideant in sua cathedra, & ecclesia, sine rationabili causa: si non inter sint diuino officio, saltem dominicis diebus, si non visitent, vt dictum est, & in visitatione seruēt iura tam de inquirendis, & prouidentis, quam de prædicando, procuratorijs, &c. Si non instituant prædicatores in ecclesia cathedrali, potentes in opere, & sermone, si non celebrent synodum. vt dictum est. Si non prouideant de idoneis ministris, videlicet Vicario, assessore, notario, æconomō non propinquo, sed clerico, de gremio ecclesiæ idoneo. Si negligant executionem legatorum ad se deuolutorum, quō ad executionem. Si non corrigant verbo, & factō subditos, vt opus est. Si non con-

ficiant chrisma annis singulis. Si non dispensant redditus suos pauperibus & ecclesiæ, vt debent. Si negligunt vt magistri instruantur ad docendum opportuna, & artes liberales. Si negligant pascere oues sibi creditas. ex Caieta. ibi.

⁶⁹ N O T. quodd ex supradictis, quædam sunt secundum se mala, vt consecrate non virgines, vt virgines, conferre ordines, vel beneficia indignis, &c. ideo errantes in his mortaliter peccant, nisi ex imperfectione actus.

Quædam verò sunt mala non secundum se, sed propter aliud, videlicet ex malis actis inde oriri, vt non residere, non visitare, &c. & hæc iudicanda sunt grauiora tantum, quantum est bonum, quō oues priuantur, & malum quod sequitur. Quædam autem sunt perpetuæ durationis instituta, vt de residentia, visitatione, &c. & hæc non seruare est peccatum mortale, vel veniale, iuxta prædicta. Quædam verò antiquo tempore instituta, non sunt amplius in vsu, vt de instituendo æconomō, de prædicando in visitatione, &c. & hæc non seruantes non video peccare. ex Caietan. ibi.

⁷⁰ D E deputatione prædicatorum, & confessorum cum subuentione eorum, vt dicitur in capitulo. inter cætera. de officio ordina. non est amplius in vsu.

⁷¹ EPISCO PVS quos vult ordinare, debet inquirere de etate, literatura, & ignorantibus si ordinari ad sacros ordines, videtur mortaliter peccare. supra, Clericus. §. 7. quantum scientiam debeant habere, ipse episcopus, & qui ordinantur, vide supra. Clericus. §. 7. Non debet etiam permittere notarium scribendo ordinandos petere salarium, quia prohibetur, in capitulo. sicut episcopum. 2. quæstio. 1. quando scilicet est salariatus, secundum gloss. ibidem. aliās potest accipere aliquid pro suo labore, dummodō episcopus non participet in lucro. infra. Simonia. §. 32.

⁷² EPISCO PVS non debet propinqua
com.

committere ecclesiastica beneficia, vel officia, vel rerum ecclesiasticarum administrationem. capitu. indicatum est nobis. 89. d. sed Iconomus debet esse clericus, honeste vitæ, vt in d. di. probatur per totum. Episcopus dando beneficia, debet attendere, vt det dignis, aliter peccat, vt supra dictum est. §. 18. sic enim personatum acceptator esse conuincitur.

²³ EPISCOPVS in publico debet vti lineis indumentis, nisi sit religiosus in ca. cleri officia. de vi. & honest. cle. & tempore interdicti potest celebrare, & celebrari facere vbicunque, & audire diuina. ca. si. de priuil. in 6. interdictis tamen exclusis, non pulsatis, & c. vt in c. quod nonnullis, de priuil. nisi ipse specialiter sit interdictus, vel causam dederit interdicto, & potest vbique in altari portatili celebrare, & celebrari facere. dict. cap. si.

²⁴ EPISCOPVS nõ seruans, vel nõ faciens seruari canones ex cõtemptu, secundum Pan. in ca. ego. de iureiur. allegans glo. in c. sacerdos el. 1. 2. q. 7. est periurus, & potest recedi ab eo. sicut ab excommunicato recedere, & præciso. Episcopalis etiam dignitas à conditione seruili, vel adscriptitia liberat, imò & sacerdotalis. d. 54. cap. si seruus sciente.

²⁵ EPISCOPVS habens tẽporalem iurisdictionem in aliquo loco, debet constituere iudicẽ laicum, qui in causa præcipuẽ criminali faciat iustitiam, & potest etiam in speciali delegare in aliquo maleficio, vt faciat iustitiam, & non incurret irregularitatem, dummodò per suam iurisdictionem, neq; directẽ, neque indirectẽ indicet iudici, quòd debeat pœnam sanguinis irrogare, sed solum in genere, quòd faciat iustitiam, & quòd consulat peritos, aliter esset irregularis. c. ex literis. de excess. præla. & secundum Rod. potest dicere, quòd puniat reos, secundũ quòd ius requirit: dummodò nõ exprimat de morte, vel mutilatione, vt not. etiam Vgo. in capitu. omnis. d. 3. Vindictæ tamẽ sanguinis præsens esse non debet, vt in dict. capitu. ex literis.

²⁶ EPISCOPVS ita ignorans, quòd nescit x. præcepta, articulos fidei etiam in generali, virtutes, & vitia, & sacramenta, si interrogatus in sua ordinatione an sciat nouum, & vetus testamentum, & respondeat quòd scit, mortaliter peccat: quia pernitiosẽ mẽtitur, secus quando scit ea, quæ officio suo sunt necessaria, quia sic est cõsuetum, ideo non videtur mortaliter peccare.

²⁷ EPISCOPVS non potest doctorare, nisi habeat ex priuilegio, & tunc non requiritur, quòd cum consensu, vel consilio capituli faciat, secundum Pan. in c. cum apostolica. de his quæ fiunt à præl. in fine.

²⁸ IURA episcopalia ponuntur in c. conquerente. de offic. ordi. & ab Archid. Floren. 3. par. tit. 9. c. 5. Vide Pa. in capit. accedentibus. de excess. præla. Sil. ver. episcopus. §. 8. Episcopus dicitur quasi superintendens, eò quòd superintendit laicis, & clericis sibi commissis. d. 10. cap. clericos. & cum in hoc sit multum negligens mortaliter peccat, & dicitur canis impudicus capit. qui nec. 2. q. 1.

AEQVITAS.

¹ AEQVITAS secundum Tho. secunda secundæ. quæst. 120. alio nomine epijcia dicitur, virtus est, legis intentionẽ seruans, & nõ verba: vt quando lex mandat reddi deposita, æquitas dicit, non reddi gladium furioso, quod est contra legem scriptã, sed secundum legis intentionem, quam legislator non expressit, sed seruati debet.

ERROR.

¹ ERRARE est falsum pro vero putare, & error eorũ, quæ quis tenetur scire, est peccatum, vt quãdo errat circa ea, sine quibus actũ suũ exercere rectẽ non potest, vt si sacerdos nesciat ea, quæ ad sacerdotiũ pertinet, & Christianus articulos fidei, & necessaria ad salutem, peccatum est. Quando autem sit mortale, vide infra, Ignorantia. §. 2. & Thom. secunda secundæ, quæst. 74. a. 2.

² ERROR dicitur intolerabilis, quãdo